2000

1271-U2

Երանելոյն Եփրեմի. Յաղագս Ապաշխարութեան.

Ասէ երանելի մարգարէն եզեկիել. անօրէնն եթէ դարձի յանօրէնութեց իւրոց զոր արար և արասցէ արդարութի և ողորմութի. կենօք կեցցէ և մի մեռցի, ամ անցանք իւր զոր յանցեալ իցէ և անօրէնութիք իւր զոր անօրինեալ իցէ մի յիշեսցի. Այլ ողորմութբ իւրով զոր արար կեցցէ. Վս որոյ բազմօք զանդ արար ձեւէ եալ

եալ փութասցուք հասանել յըն
չաւետ հօր առատորդին. որո՛ անու
նըն կեանքն է և լոյս և փրկի՛չ յոր
հաւատացաք յոր մկրտեցաք և լու
սաւորեցաք։ Որ զհայր կողոպտէ՛
և զիւրսն զգեցուցանէ. զփառսն
զոր ետուր ինձ. ետու նց. որ ըզ
ձեռանէ առեալ զիւրոցն ՚ի ծոց
հօր մուծանէ. կամիմ զիւրես ՚ի
ցեմ և սոքա ընդ իս իցեն, որ լան
ջակից և գըրկախառն հօր կացու
ցանէ. զի ոպ դու հայր ՚ի յիս և
ես ՚ի քեզ և սոքա ընդ իս և ընդ
քեզ ՚ի մէջ իցեն։ Ո՜վ սքանչելեա
ցըն. Ո՜վ երջանիկ աւետեացն։
Ո՜վ ան չափ մարդասիրութեն։
Մատթէոս երէկ մաքսաւո՛ր կող
ոպտիչ անողորմ, այսօր եկեալ ՚ի
ծոց հօր բազմի։ Պետրոս որ ու
րացաւ զտէրն. այսօր գահ ՚ի վեր
անցեալ բազմի ՚ի ծոց հօր։ Պօ
ղոս հայհոյիչ և հալածիչ եկեղե
ցոյ. այսօր յանձառան մտեալ ՚ի յղր

ձխը որ

սրտին հանգչի։ Ընդէ՞ր անագա-
նիք. արի՛ք փութասցուք առ այն-
պիսի ողորմած Տ͞րն։ Մի՛ յապա-
ղեսցուք. մի՛ հեղգասցուք. եթէ
զբաղում աշխարհօք և զգաւառօք
պիտոյէր անցանել. առաւել փու-
թայի՛էր երագեալ անկանել առա-
ջի նր͞ գթութ͞ն և անչափ մար-
դասիրութ͞ն։ Որ այլ նր͞ ծանուց-
եալ զհեղգութիս մերս, և զան-
փութալի ծուլութիս. առ դո՛ւրս
եկեալ առ սեամս մատուցեալ.
ձայնէ՛ առ մեզ և կոչէ ուժգին,
եկա՛յք առ իս ա͞մ վաստակեալք և
բեռնաւորք և ես հանգուցից ըզ-
ձեզ. վարանեալքդ և ձանձրաց-
եալքդ և գտջիք հանգիստ անձանց
ձերոց զի լուծ իմ քաղցր է և բեռ-
նիմ փոքրոգի. չէ՛ պահանջող. ո՛չ
կշտամբիչ, ո՛չ յանդիմանիչ. միայն
զլեզուս շարժէ և խոստովանէ զոր
գործեցեր. բեռնիմ փո՛քրոգիէ
թեթև. անաշխատ. զոր եթէ կա

Ձիթ

մեցիս դիւրաւ տանիցիս․ իսկ դու
ընդէ՞ր տարակուսիս և դանդաղիս
և վախվախես․ ո՞չ թէ ՚ի մեծամեծ
տանջանսես մտանել․ և կամ ՚ի նե
ղութիս և խստանդս, և ոչ դաս
յուղղութի։ Պարձեալ նը՞ր ծա
նուցեալ զհեզգութիս մեր՝ զա
մենա՛ պետութին իւր ցուցանէ
և հարցանէ․ զի՞նչ կամիս ո՞ւմ
բաղձաս, հիւա՞նդես, ես ճար
տա՛ր բժիշկեմ․ ոչէ պիտոյ բժիշկ
ողջոց այլ հիւանդաց ձրի՛ բժշ
կեմ․ չպահանջեմ ինչ ՚ի քէն բայց
միայն զգեղն․ ոչ առ վաճառակա
նըս առաքեմ․ ո՛չ ինչս ծախել․
ո՛չ յայլմէ աղերսել․ մուտ ՚ի սեն
եակ սրտի քոյ․ բե՛ր ինձ արտա
սուս որ չարի և ձեռն հասիցես․
եթէ մի՛ կաթիցէ բաւական մկր
տել զքեզ երկրորդ անգամ և յա
ւաջին փառսն հասուցանել։
Եթէ՛ մեղաւո՛ր ես, ես ողորմա
ծեմ, ոչ եկի կոչել զարդարս այլ
ՃԾ զմե

զմեղաւորս յապաշխարութի որք
առ իս դարձան ոչ ամաչեցին. և ոչ
ոք 'ի նոցանէ կորեաւ. բայց միայն
թիւրեալքն 'ի ճշմարտութենէն.
զմաքսաւորն միով բանիւ արդա
րացուցի. զպոռնիկն իւրով արտա
սուօքն արդարացուցի և սրբեցի
զբժշկութին և զողորմութին
պարգևեցի ամենեցուն: Պետրո
սի ընդդէմ 'իմ ուրացողին զիս,
երիցիս անգամ արտասուացն ողոր
մեցայ առ իս կոչեցի և 'ի կարգի
առաքելութե' պահեցի. Զիս
ձաղանօք 'ի խաչին դատապարտե
ցին. արարածք ողբային և սարսէ
ին. և ես խաչահանողացն աղօթս
առնէի. նք բարկութբ և սրտմը
տութբ զգլուխս իւրեանց շար
ժէին. ես քաղցրութբ և ողորմու
թբ թողութի խոստանայի. և այս
զինչ կատարումն. զամ հեթանոս
ողորմութբ կոչեցի յորդեգրու
թի. ածի զտարրտի ոչխարսն 'ի

Ձծա դա

գա՛ւիթ պտղութե՟ իմոյ. և եղև
մի հօտ և մի հովիւ. ես նո՛յն եմ և
ո՛չ փոփոխիմ. երէ՛կ և այսօր. նոյն
և յաւիտեան: Ծարաւի՛ ես. ես
եմ աղբիւրն կենաց քաղցրա՛ բուխ
և անուշա՛ ճաշակ. եթէ ոք ծարա
ւի լիցէ եկեսցէ առ իս և արբցէ
և որք արբցեն մի՛ ծարաւեսցին
յաւիտեան. այլ և գետք յորովայ
նէ նո՛ր բղխեն ջրով կենդանութե՟
քաղցրացեալս ես եմ հացն կենաց 'ի
յերկնից 'իջեալ. եթէ ոք ուտիցէ
'ի հացէս յայսմանէ կեցցէ յաւի
տեան: Մ՝երկա՛ցար՝ ով մեղաւոր
ես պատմուճան քեզ և վերարկու
միայն 'ի չարեացդ արտաքսէ՝ և ես
ագուցից քեզ զառաջին հանդեր
ձըն. զի որք 'ի քս՟ մկրտեցարուք
զքս՟ զգեցեալ էք: Ո՛վ մեղաւոր՝
եթէ կարօտացա՛ր կոչկաց ես կար
եցից քեզ կօշիկս լուսագոյնս որով
կոխեսցես զօձս և զկարիճս և զա՟մ
զօրութի՟ս թշնամոյն: Ո՛վ մեղա

ւոր ծառայ դատար մեղացն , ես
ազատեմ զքեզ . զի ա՟մ որ մեղս
գործէ ծառայէ մեղացն ։ Իսկ
եթէ որդին ազատեսցէ զձեզ . ճշ
մարիտ ազատք լինիցիք ։ Ո՛վ մե
ղաւոր՝ խորշի՛ս ինչ յիմ յահեղ
և՛ի հրատեսիլ զօրութենէս . մի՛ եր
կնչիր , չեմ օտար՝ ազգականեմ
քո , որդիեմ դաւթի , թոռնեմ
աբրահամու . խօսակից և մարմնա
կիցեմ քեզ ։ Ու ապա՛ զի՞նչ կամի
ցիս ո՛վ մեղաւոր , ծառա՛յ եմ
քո՝ ասայ ինձ զոր ինչ բարի կա
մեցիս վ՟ս քո , դու հրամայեայ՝
տէրաբար և ես առնեմ ծառայա
բար . քանզի ո՛չ եկի պաշտօն առ
նուլ . այլ պաշտել և տալ զանձն
իմ փրկանս փոխանակ բազմաց ։
Ո՛վ մեղաւոր կամի՞ս զի զոտս քո
լուացից , ասա՛ ինձ ո՛չ գարշիմ .
զի սովորեմ առնել . թէ զմատնիչն
զիս ի մահ զոտսն լուացի և ո՛չ
տաղտկացայ . ապա՛ . ո՞ր չափ առա

ձծգ՟ ւել

ւել զգոյդ ևս զիմոյ խոստովա
նողիդ զգլուխս և զոտսդ լուացից
առանց դանդաղանաց , ո՛չ ՚ի յայլ
ինչ իրաց մաքրեմ. այլ ՚ի մեղա՛ց որ
բեմ և վերստին մաքրեմ. Ո՜վ մե
ղաւոր՝ դու մի՛ շիթ յարտասուաց
հեղ ՚ի կո՛նքս. և ես քան զհոսանսն
յորդանանու յորդագոյն հեղում
՚ի քեզ և քան զառաջին մկրտու͞ին
պայծառագո՛յն լուսաւորեցից.
Ո՜վ մեղաւոր՝ յաճա՜խ մեղար. զա
ղաղա՜ր. երկեա՜ր ՚ի քննողէս. մի՛
կասկեր զխոստովանութ͞իդ. և ես
արձակեմ զի՛մ բարերարութ͞իս.
ո՞չ պետրոսին սահմանեցի զկէտն
դարձեալ քեզ սահմանեմ։ Ո՜վ
մեղաւոր՝ կամի՛ս որ հաշտիմ ընդ
քեզ. դու մեկնէ ՚ի քո չար սովոր
ութենէդ. և ես մեկնիմ յիմ սրտ
մտութենէս. դու հարց վ͞ս մե
ղաց քոց զի եօթն անգամ թող
ութ͞ին. և ես պատա խանեցից
քեզ զի օթ͞նասնեկին և եօթն զոր
ձ͞ծ͞դ քեզ

քեզ շնորհեմ թողութի̃ · զի զոր
ինչ ելանէ ընդ շրթունսիմ զայն
ոչ ստեցից · քննեա՛ զչափդ իմացիր
զթի՛ւդ և զհամարդ՝ և մի՛ տրտնջեր
զտանուտէրաւնէս։ Ո՞վ մեղաւոր՝
կամի՞ս զի թողից զպարտս քո,
չե՛մ ժլատ՝ առա՛տեմ · ընչաւէտ հօր
մեծատանորդի · չտոկոսե՛մ զպարտա
պանդ չպահանջե՛մ զպարտսն չար
կանե՛մ խեղդ · դու միայն յանձին
կալ և խոստովանեա զոր գործեցեր
և ես չորեք հարիւր և ըն ընսուն
քան քար թողում քեզ · և ուրախ
արձակեցից զքեզ։ Ո՞վ մեղաւոր
ընդէ՛ր փախչիս յինէն վ̃ս զի բա
զում մեղար · ե՛րկնչիս որդեակ իմ
ողորմելի · զի ո՛չ բարկանամ և ո՛չ
մեղադրեմ · վ̃ս զի ի՛մ ես արարած
՝իմ ես պատկեր · ի՛մ նմանութի̃ ·
անարա՛տ ձեռաց իմոց ստեղծու
ած · և նորին աղագաւ խնայեմ
և ո՛չ եղծանեմ զպատկերդ, ո՛չ
խանգարեմ զստեղծուածդ · ո՛չ ա

ՃԾԵ պա

պականեմ զնմանութի․ Ամ ողոր
մա՛ծեալ և գթած․ երկայնամիտ և
բազումողորմ։ Ո՞վ մեղաւոր․
ո՛չ դժուարին ինչ խնդրեմ ՚ի
քէն․ և դու զի տարակուսիս․ մի
այն դա՛րձ առ իս․ և ես դարձայց
առ քեզ․ միայն յապաշխարութի՛
փութա՛․ միայն խոստովանեա՛յ ըզ
մեղսդ․ մի՛այն մեղայ ասա՛ անկանե
լով առաջի իմ․ և ես փառօք պա
տուեցից զքեզ։ Ո՛վ մեղաւոր ե՛կ
առ իս և մի՛ ամաչէր․ քանզի չաղար
տեմ զմեղսն․ չան գոսնեմ ըզգոր
ծողդ․ չյանդիմանեմ զմեղաւորդ
չբերեմ յերես զխայտառակութիդ
չքիշեմ զբազմութի չարեացդ չմեղա
դրե՛մ հեքացելումդ․ այլ ողորմիմ
անցաւորիդ․ այլ գթա՛մ ՚ի կորուսա
եալդ․ այլ կենդանացուցանեմ զմեռ
եալդ Ո՛վ մեղոր՝ մի՛ տրտմեցուցա
ներզարարիչս քո անդարձութբդ․
մի՛ մի պատճառեր զպատճառս զմե
ղաց ապաշնորհ առներ զիմ մարդա
Ճծղ սէր

սիրութեան. մի՛ խանգարեր զիմ
արարչութի. մի՛ տրտաւքս պահել
զիս յիմ աձրէդ. մի զիս զրկել յիմ
բնակութենէդ. մի՛ կողոպտել յիմ ան
գին գանձէդ. որ ո՛չ եթէ այլ ՚ի
րոք ստացայ զքեզ. այլ զարիւնսիմ
ետու գին եւ ապայ ստացայ զքեզ.
եւ եթէ ողորմիս ինձ որ սուգ ու
նիմ դառն ՚ի վր կորստեանց քո եւ
զղջանաս ՚ի չարեաց քոց. ես այն
պէս ծարաւիեմ քո փրկութեանդ
ոպ եղջերու ՚ի յաղբերս ջուրց.
Ո՛Վ մեղաւոր՝ արա՛ ինձ ողորմու
թի եւ շնորհեա՛ զոր ինչ խնդրեմն
Տուր ինձ զոր կամիմն զապաշ
խարութին. Տո՛ւր ինձ զոր սիր
եմն ըզղջումն. Տուր ինձ զոր
ցանկամն ըզ կաթ մի յարտասուաց
Տո՛ւր ինձ զոր փափաքիմն զհա
ւաչմի՛ ՚ի խորոց սրտէ. Տո՛ւր ինձ
զոր բերկրիմն զտխրութի կերպա
րանացդ. Տո՛ւր ինձ զոր խրախա
նամն զհամբարձումն ձեռացդ
Ձծէ եւ

և զդատաստանմունք մատանցդ ։

Տուր ինձ զոր ցնծամն զքանիւ
խոստովանիլն. և ես սերովբէից և
քերովբէից հաւասար բարձրա
ցուցից քեզ. Ո՜վ մեղաւոր՝ ասա՛
ինձ զինչ վնաս արարի քեզ՝ որ
այս քան 'խուդ և 'ի լաց պահես
զարարիչս քո չարեա՛ցդ անդար
ձուք. վն̃ այն որ յոչ գոյէ 'ի գո՛յ
ածի. զի յան կենդանեա՛ց զքեզ
որոշեցի. զի յանասնո՛ց բաժանե
ցի. զի մա՛րդ արարչագործեցի. զի
յիմ նմանութ̃ես ստեղծի. զի ծե
ռո՛քս յօրինեցի. զի պատկերակից
'ինձ անուանեցի. զի բանականու
թե̃ պատուեցի. զի 'իմաստութե̃
զարդարեցի. զի բազմազան հան
ճարո՛վք փարթամացուցի. զի ազ
գի ազգի արհեստի՛ւք ճոխացու
ցի, զի իշխանութե̃ մեծացուցի
զի 'ի վե̃ր ա̃մի կացուցի. զի զերկին
քըն լուսաւորօքն. և զօդս թռչ
նօ՛ք. զծով լեղակօք. և զերկիր ա̃մ

ձծը̃ կեն

կենդանեօք տնկովք և բուսօք.
'ի վայելչութիւն և 'ի հնազանդու
թիւն քեզ եսու. և այժմ 'ի վր այսր
խոստացեալ կեանս յաւիտենակա
նըս. և արքայութիւն երկնից: Որդ
հարցանեմ զքեզ քաղցրութբ ով
մեղաւոր և ո՛չ խստութբ ո՞ղէ ա
սա՛ ինձ այժմ վնասապա՞րտեմ քո
եթէ երախտաւոր. եթէ արդար
ութբ խօսիս ո՛չեմ վնասապարտ
քեզ այլ երախտաւոր. իսկ եթէ
երախտաւոր՝ ապա՛ ընդէ՞ր միաբա
նեալես ընդ թշնամոյն իմոյ սատա
նայի. և խոցես զիս 'ի լեարդսիմ
յամ աւուր քառասայրի սրով:
Ո՛վ մեղաւոր՝ իմա՛ և գիտեա՝ զի
սուր մեղաց մեղաւորին առաւել
խոցէ զիս և վիրաւորէ քան զգա
ցումն կողից իմոց որ խոցեցայ.
գեղարդեամբն 'ի վր խաչին.
սաստկագին կսկծեցուցանէ քան
զհարումն բևեռացն 'ի խաչահա
նողացն 'ի ձեռս և 'ի յոտս. ուժ
ձծթ գի

գե՛ն մարմոքեցուցանէ զիս սուր
մեղաց մեղաւորին. քան զհարուածն
փուշ պսակին 'ի գագաթ գլխոյս
որ կսկծեցոյց 'ի յոսկր և յուղեղ.
առաւելապէս դառնացուցանէ
զճաշակելիս և զքիմս իմ դառնու-
թե՛ և դարշահոտութի՛ մեղաց մե-
ղաւ՛որին. քան զլե՛ղին և զքացախն
զոր աքի 'ի վե՛ր խաչին։ Ո՛վ մեղա-
ւոր՝ գիտե՛մ զի զազդս խաչահա-
նողաց իմոց յորժամ տեսանես
ատես զնս և անարգես. այլ և կա-
միս մահու սպանել. զի զնրս քո 'ի
խաչ հանին. և դու անմտութե՛
յա՛մ աւուր զգործս նց գործես
յիս չարաչար մեղանչելովդ. արդ
դադարեայ՝ 'ի չարեացդ և ե՛կ 'ի գր
ջումն սիրելի որդեակ իմ. զի մի
զբաժակ դառնութե՛ն զոր ար-
բուցանելոց եմ նց և քե՛զ ջամբե-
ցեմ։ Ո՛վ դասք մեղաւ՛որաց ա-
ռաջէք ինձ. զի՛ ինչ չար արարի
եմ մարդոյ. որ այդքան երեսնէք

Ծն՛ Հր

շրջեալ 'ի քաղցրայբաւորոյ արարչա
էս ձեռոյ ոտ՟ից 'ի թշնամոյ։ Ոչ ա-
պաքէն մարդնէր որ կոխեաց ըզ
հրաման արարչէս և ցանկացաւ
ած՟անալոյ. և ես փոխանակ նր՟
մարդեզէ. և զմարդն ած՟ացուցի.
ո՛չ մարդնէր որ մերձեցաւ 'ի ծա
ռըն. և ես 'ի խաչըն զիս բարձրա
ցուցի. ո՛չ մարդնէր որ ոտուքն ըն
թացաւ. և ես զբեւեռան յոտս ըն
կալայ. ո՛չ մարդնէր որ ձգեց զձե
ռըս իւր 'ի ծառն. և ես 'ի խաչէն
տարածեցի. ո՛չ էր մարդն որ քաղ
ցրացաւ խպաղոյն. և ես զքացախն
և զլեղին արբի. ո՛չ մարդնէր որ
հաւանեցաւ կողածնին և եկեր
'ի պտղոյն. և ես զկողակիմ վ՟ն նր՟ 'ի
խաչին բացի. ոչ մարդնէր որ ըզ
գործս անիծից գործեաց և ես
վ՟ն նր՟ կոչեցայ յանէծք, ո՛չ մարդ-
նէր որ ո՛չ աստ մեղայ և ես զեղլի
եղին 'ի խաչին առ հայր գոչեցի.
ո՛չ մարդնէր որ մահու պատապար

տեցաւ. և ես 'ի խաչին զմահ յան
ձին առի. և դուք մեղաւորք 'ի
յայս քան բարերար արարչէս ձեր
մէ երեսս դարձուցանէք. որքաղ
ցրութբ աղաչեմ զձեզ գալ 'ի զղ
ջումն և ապաշխարութին և առնուլ
զթողութին: Ով մեղաւոր՝ տամ
զդատաստանիմ 'ի ձեռս քո. և դու
արա ինձ իրաւունս. եթէ ես ոչ
սիրեցի զքեզ՝ ապա և դու յիրաւի
ատես զիս. և եթէ սիրեցի դու ըն
դէր փարչիս յինէ և 'ի բաց փախ
չիս ոպ որք դարձուցանեն զերեսս
'ի յորդն ալէց շանէ: Իսկ եթէ
ասիցես եթէ ոչ կատարելաբար
սիրեցեր զիս. լուր ով մեղաւոր՝ ըն
դէր զմտաւ ածես զայդ զի ոչէ
ճշմարիտ կարծիքդ. զի ես զաշ
խարհս բոլոր լրիւ իւրով վս քո
ստեղծեցի. զդրախտն վս քո յօրի
նեցի զերկնից արքայութիս վս
քո պատրաստեցի. զտեղի անկել ց
հրեշտակացն որ բարձրագոյնէ
ձկբ քան

քան զա͞մ տեղիս հրեշտակաց. ես
զհրեշտակք ոչ արժանացուցի.
այլ քեզ պատրաստեցի. միայն դու
դարձիր ՚ի մեղաց քոց. և ես բերից
զքեզ զի տեսցես և վայելեսցես
ընդ հրեշտակս իմ։ Տես ով մեղա
ւոր՝ զի վ͞ս քո յերկնից ՚ի յերկիր
խոնարհեցայ՝ ա͞ծ մարդեղէ և
տ͞րս ծառայ. վ͞ս քո յատենի կացի
իբր զչարագործ ՚ի հրէից դա
տապարտեցա՛յ ՚ի պիղատոսէ գանա
հարեցայ ՚ի հերովդէէ կատակեա՛լ
արհամարհեցա՛յ. վ͞ս քո ՚ի զինուո
րացն ձաղեցա՛յ. ՚ի ծառայի՛ցն ապ
տակեցայ. ՚ի քահանայի՛ցն թուք
յերեսս ընկալայ. ՚ի ժողովրդենէն
նախատեցայ։ Ո՛վ մեղաւոր՝ վ͞ս
քո՝ զխաչնիմ ուսովս բարձի և հա
նի գողգոթայ. վ͞ս սիրոյ քո հայհո
յեցայ թշնամանեցա. և խաչեցայ՝
վ͞ս քո բևեռօք պնդեցա՛յ տիգա՛
խոցեցայ՝ պսա՛կ ՚ի փշոց ընկալայ.
քացախ և լեղի արբի քղամիդ նա

խաստանաց զգեցայ․ զա՟ծ այլն գը
լուխս խոնարհեցուցի, զհոգիս 'ի
ձեռն հօր աւանդեցի․ վ՟ս քո 'ի մրդ-
կանէ պատեցայ․ մարմնով 'ի գերեզ-
ման իջայ, հոգով 'ի դժոխս գնացի
և զարդարեալ հոգիսն ազատեցի․
'ի յերրորդ աւուր յարեայ և զ
քեզ յարուցի 'ի մեռելուէ մեղաց

Ո՛վ մեղաւոր տես թէ որ չափ
սիրով օ՛րհեցի զքեզ․ զի յորժամ
վ՟ս քո զմահն կրեցի յիս 'ի խաչին
հայրիմ տրտմէր 'ի վ՟ր միածին որ
դւոյ իւրոյ․ և փառակից հոգին
իմ 'ի վ՟ր էակցիս իւրոյ․ զի՞նչ
ասացից զդասուց հրեշտակաց
թէ որ այ՟նսի սուգ անհնարին
եղև և 'ի մի՛ջի նց․ քան զի կիզէր
ի կսկծոյն երկինքն երկնաւորօքն
յորժամ տեսին զստեղծիչս իւր
եանց 'ի խաչին մահացեալ․ և թէ
որպէս արարածքս ամ՟ սուգ առ-
եալ ողբային անմխիթարելի․ յոր-
ժամ տեսին զարարիչս իւրեանց

Ձկ՟դ մեր

մերկացեալ 'ի խաչին. և զմահ յան
ձըն առեալ. զի արեգակն և լուսի
նըն հանդերձ ամ աստեղօք մեր
կանայքն զլոյս իւրեանց և զխա
ւար զգենուլին. և երկիրս 'ի հի
մանց սասանէր և դողայր. վէմք
պատառէին. և վարագոյր տաճա
րին 'ի յերկուս ծուէնս ցելոյր.
և մեռեալքն մարմնով ոչ կարա
ցին հանդուրժել. այլ 'ի գերեզմա
նացն յարուցեալ ողբային ընդ ա
րարածոցս և վկայէին յարութե
իմոյ. Ով մեղաւոր՝ գիտես և
զայս թէ 'ի գիշերին յայն յորում
ըմբռնեցայ՛ թէ որ քան սուգ և
տրտմութի կայր իմէջ սիրեցեալ
աշակերտաց իմոց. և տես զաստ
կութի տրտմութե ոք առաքելոյն
զի մինչ դեռ ոչ էին կալեալ զի
նուորքն զվարդապետս իւրեանց
նոքայ ոչ կարէին իբաց ու
նել զաչս, այլ 'ի խստութե տխրու
թեցն անկանէին 'ի քուն ամ ըղ
Ձկն Թըմ

Թըմբրեալս· իսկ ես մեկնէի 'ի նո
ցանէ լերն քարըն կէց մի և տու
հայր աղօթէի։ Ով մեղաւոր՝ ծա
նիր եղայս· զի մարդ յորժամ մա
հու երկիւղ կրէ քրտունքն ջուրէ
որ հոսի· իսկ ես վն սիրոյ՝ քո այն
քան թոյլ տուի երկիւղին 'ի յա̃ծ
ացեալ մարմինսիմ· որ քրտունքիմ
արիւնախառն կայլակնացեալ և
վտակ վտակ իջանէին ընդ ճակատ
սիմ· և մարմնիմ յահագին երկիւ
ղէն սասանէր և դողայր յոտից
մինչև ցգլուխս· և արտասուքիմ
հեղուլին ոչ̃ զաղբիւրս· և կայի
անկեալ երես 'ի գետին և առ հայր
աղօթէի եթէ հնարէ անցցէ բա
ժակս այս։ Ով մեղաւոր՝ իմացիր
թէ որ չափ սիրեցի զքեզ· զի յոր
ժամ հրէայքն պաշարեցին զիս
սուսերօք և բրօք և ջահիւք լապ
տերօք· ոչ կարէին ճանաչել զիս·
վն զի այն քան ծարաւիքէին ար
եան իմոյ զի որք անծանօթէինյի

ճլղ̃ նէն

նէն և ո՛չ էին տեսեալ զսքանչելիս
նիմ, զնս̃ տառապեցին. զի մի գու-
ցէ ողորմեցին և փախուսցեն և ո՛չ
ըմբռնիցեն. իսկ ես հարցի քաղցր
ձայնիւ զո՞ խնդրէք. և նք̃ ասեն
զյս̃. ասացի ես եմ, և նք̃ յահէ
իմէ զգետնի հարան. և ես գթաց
եալ յարուցի զնս̃. իսկ նք̃ ո՛չ ող
որմեցան ինձ, եհա՛ր պետրոս սր
ով և՚ի բա՛ց եհատ զունկն զծառ-
այի քահանայապետին. իսկ ես ըղ-
ձուրն պետրոսի արգելեալ յետս
դարձուցի. և զհատեալ ունկն
առեալ եդի ՚ի տեղին, և բժշկեցի
և ո՛չ այսու գթացան ՚ի յիս. զինչ
ասացից զան ողորմ բարուց նց̃.
զի թէ անդամալուծն որ անկեալ
կայր. ՚ի խորահին բեդեզդա՛ զերե
սուն և ութ ամ. որ այնքան տէր
ո՛չ ունէր՝ զի երբ ջուրքն յուզէին
մուծանէին զնա՝ ի ներս զի բժշ
կեսցի. իսկ այլքն փաղփաղակի
ընդ յուզել ջրոյն ՚ի ջանէին և բժշ

Ձկէ կե

կեալ գնային. իսկ տեսեալ իմ ըզ
տառապանս անդամալուծին այն
խղճացի նմա և ողորմեցայ և բժշ
կեալ ողջացուցի. դարձեալ տեսա
՚ի տաճարին և պատուիրեցի, այլ
մի ևս մեղանչել. զի մի ևս չար ինչ
լինիցի քեզ. իսկ ՚ի գիշերին յայն
մինչ դեռ զինուորքն կային ի բա
ցեա և ոչէին մերձեցեալ յիս. ան
դամալոյծս այս վ͞ս այն զի ճանա
չէր զիս յորմէ հետէ բժշկեալէի
իսկոյն փութացեալ ՚ի թիկունս հա
սեալ առաջի իմ. և զառաջին ապ
տակն սա ետ հար յերեսս իմ. և ես
ինչ ոչ արարի նմա վ͞ս զի մարդա
սէր եմ. այլ և արքայութ͞ե իմոյ
արժանացուցի զնա. Արդ եթէ
դա զայս գործեաց ըզ հետ ինձ.
ապա անծանօթ հրէայքն. և զի
նուորքն զինչ արարին զհետ ինձ
՚ի գիշերին յայն. և վ͞ս սիրոյ մե
ղաւորիդ համբերեցի այս քան
եացս. և դու այսպիսի բարի արար

Ճիը չես

չէս երեսս դրաձուցանես. և զիս
'ի սուգ դառնութ͞ե պահես և ո՛չ
ողորմիս ինձ։ Ո՛վ մեղաւոր՝ տե՛ս
զսէրն իմ ի վ͞ր քո. զի յորժամ ըմբռ-
նեցին զիս թողին զիս միայն աշա-
կերտքն իմ և ինքեանք փախեան,
գառնս մէր և գայլք բազումք.
ո՛չխարս մի՛ էր և գազանքն յոլովք.
որոջս մի՛ էր և արիւնարբուքն յա-
ճախ. անմեղ որսս անապատի մի՛ էր
և շանաբարոյ որսողք յոլովք.
եզն պարարակս մի՛ էր և զենողքն
շատք. արդար աղաւնիս մի՛ էր. և
վայրենի թռչունքն բազումք. ող-
ջախոհ տատրակս մի՛ էր և սևա
թոյրմի ագռաւքն երամք. և թէ
զի՞նչ գործեցին ը͞ն իս ասացից և
զայն։ Ո՛վ մեղաւոր լուէ թէ վ͞ա
քո զի՞նչ կրեցի յորժամ ըմբռնե-
ցին։ Նա՛խ մերկացուցին զծիրա-
նին իմ զանկար պատմուճանն. և
ապա՛ հանին զպարեգօտն իմ. բա-
ցին ըզ գլուխ իմ և կպնեցին զձեռ
ձկթ սիմ

սիմ 'ի Թիկանց կուսէ ․ և արկին
չուան ի պարանոցս իմ ․ և սկսան
տանել և Թէ ո՞պ լսէ և զայն ։ Ո՛վ
մեղաւոր՝ յորժամ տանէին զիս
կապեալ վ֊ն քո ․ որք յառաջմէնէին
քարշէին ի վ֊ր երեսացս , որք զկնի
ձաղէին զԹիկունս , որք 'ի յաջ
մէ ապտակէին զծնօտս , որք ի ձախ
մէ Թքալից առնէին զերեսս , որք
'ի բացեալ հո՛ղ արկանէին զգլու
խուխս , որք 'ի հեռուստ ձա՛յն բար
ձեալ հահոյէին և անարգէին որք
սակա՛ւ մերձ այպանէին և կատա
կեալ ծաղր առնէին նախատանօք
կէսք փուԹով արշաւէին աւետա
տու ի յապ֊րնս քահանայապետիցն
և ապա՛ զինչ ։ Ո՛վ մեղա՛ւոր՝ իբրև
լսեցին 'ի յաւետացուացն , փու
Թանակի ձայն արձակեցին առ մի
մեանս եԹէ կապեալեն զ յ֊ս և բե
րեն կ֊մնօք, եկայք փուԹ֊ցուք ը
առ·ջ Ն֊ր ։ Ո՛վ մեղ֊որ ՞ ոջէր որ յա֊ջ
եկելոց բազմուԹ֊են որ ոչ եհ·ր զիս

ՁՀ ԹԵ

ո՞ ոքեր որ ոչ ապտակեց զիս․ ո՞ ոքեր
ոչ ձաղեց զիս․ ո՞ ոքեր որ ոչ եթուք
յերեսս իմ․ ո՞ ոքեր որ ոչ գանեաց
զկերպարանսիմ․ ո՞ ոքեր որ ոչ կռ
փահարեաց զգլուխս իմ․ ո՞ ոքեր
որ ոչ բռնացի եհար զպարանոցիմ
ո՞ ոքեր որոչ բրդք ջարդեր զթի
կունսիմ․ ո՞ ոքեր որոչ թշնամեաց
զիս բանիւ․ կամ ոչ անարգեաց․
կամոչ նախատեաց կամոչ արհամա
րեաց․ կամո՞չ կատակեաց․ կամոչ
ծաղր արար․ մինչ հասուցին յա
պարանս կայիափայ և աննային ․
ևես վս՛ սիրոյ զայս ա՛մ կրեցի ․
եւ դու ատես զիս և զմեզս սիրես․
Ո՛վ մեղաւոր․ եթէ ասեմ զոր ինչ
արարին ը̄ իս ․յորժամ յապարանսն
մուծին կայիափա և աննային․ ո՞չ
կարես լսել ևկամ տանել այլ ասեմ
փոքր մի ինչ․ Ասացին ո՞չ անիր
աւաբ՛ր դատեմք մեք զ յս՛ այլ օրի
նօք և դատաստանաւ, դրին ատեն
և նստան քահանայպետքն հանդերձ

ծերօք, կացուցին սուտ վկայս, թէ հակռ̃կ այ̃ է. և թէ խափանիչ օրինացն է, թէ լուծիչ շաբաթուն է թէ քակիչ տաճարին է, թէ հայհոյիչ այ̃ է, և թէ գիտեմք զի պոռնկորդւին է և զանձն Ս․Ծ̃ քարոզէ, և թէ զաւանդս ծերոց արհամարհէ և այլ ևս բազումս. և այնուհետև սկսան 'ի յաղաղակ բառնալ և ասել ոմանք թէ մահապարտ է, ոմանք թէ ի խաչ հանել արժանէ. այլք պատուէին զհանդերձս թէ հայհոյեաց զա̃ծ. այլք թէ չարագործ է. և ես տարեալ համբերէի ամե̃ վս̃ մեղաւորիդ. Ո՛վ մեղաւոր անտի հանեալ տարան 'ի տունն աննայի, անտի յապարանսն պիղատոսի, անտի իջևանս հերովդէի, անտի դարձեալ յապարանսն պիղատոսի. և զգիշերն ամ̃ ո՛չ ետուն հանգիստ ական թօթափել մի. այլ շրջեցուցանէին յապարանից յապարանս. և թէ որ չափ ծաղր ենա

խաւարինս և անարգանս և չարչա
րանս անցուցանէին իգլուխս իմ
զգիշերն ա՟մ խաւարութեր ատնէլն
զայն ո՛չ ասեմ քան զի ո՛չ կարես տա
նել. Ո՛վ մեղ՟ որ՝ ասա՛ ինձ զի արդ
լիցի քան զայն առաւել սէր որ ըղ
քեզ սիրեցի, զի և ո՛չ մօր իմոյ մարի
ամու ծ՟ածունի խուզեայցի կամ ողոր
մեցայ. արդ ասա՛ ինձ ո՛վ մեղաւոր
յորժամ տեսանէր մայր իմ զմիա
ծին որդին իւր զարարիչ երկնի
և երկրի ՚ի վ՟ր խաչին մերկացեալ
և զմարմինն իմ արիւն ըռուշտ ներ
կեալ. բևեռօք պնդեալ. ըղ կողս
հերձեալ. զերեսսիմ այլագուն
եալ զգլուխս խոնարհեցուցեալ
զոգիս աւանդեալ. և ՚ի վ՟ր խաչին
մահացեալ. արդ կարէ՞ ոք իմանալ
և հաս՛ ՚ի հրեշտակաց. Թէ ո՞րքան
սուգ ունէր նա ո՞րքան կսկծեր
ո՞ր քան այրէր սրտիւ. ո՞րքան մոր
մոքէր. ո՛ր քան խարշատէր. ո՞րքան
վառէր. ո՞րքան սգայր. ո՞ր քան

ձ՟հգ հեծ

հեծեծեր. որ քան հառաչէր. որ
քան տխրէր, որ քան խռովէր.
որ քան տագնապէր. որ քան յո
գոց հանէր. որպէս ողբայր. որ
պէս արտասուս հեղոյր. որպէս
երգս եղանակէր. որպէս ձայնս
արձակէր. որպէս բանս բարբա
ռէր, զի որդ գիրկս խաչին ար
կանէր. զի որդ զբազուկն իւր ձր
գէր առխս, և ոչ հասանէր. զի
որդ յերկիր անկանէր. զի որդ
հող զգլխով տայր, զի որդ կա
կանէր. զի որդ թախանձէր. զի
որդ խանդաղատէր. ընդ դէմ միա
ծնիս իւրոյ մահացելոյ. զի որդ
զերկնային զօրսն ընդ ինքեան 'ի
յողբս խոնարհեցուցանէր. զի
որդ զգալի արարածքս ընդ ինք
եան յարտասուս հանէր. զի որդ
զիւղաբեր կանայսն ընդ ինքեան
յերկիր ընկենոյր. որդ 'իժամուն
յայնմիկ ով մեղաւոր. մայրնիմ որ
զայսպիսի կսկիծս կրէր. մեռեալ

Ձհդ եթէ

եթէ կենդանի․ յարթնութե՛ էր
եթէ յերազի․ յիմաստութե՛ էր
եթէ ՚ի խելայ եղուն․ ՚ի զգաստու-
թե՛ էր եթէ ՚ի թմբրութե․ և այս
քան աղէտից մոր իմոյ ես ոչ ողոր
մեցայ՝ ով մեղաւոր՝ վս քո․ և դու
երեսս շրջես յինէն և ՚ի թշնամոյն
կողմն դառնաս։ Ո՛վ մեղաւոր ՚ի
մայ որ այժմ քաղցրութբ կոչեմ
զքեզ յապաշխարութի և դու ոչ
լսես ինձ․ եթէ յանզղջութիդ մե-
ռանիցիս․ մի՛ երկնչիր ՚ի բազմութե
մեղաց քոց որքան յիմ երախտեա
ցըս և ՚ի չարչարանաց․ զի քան զմե-
ղաց քոց հատուցումն․ հազարա
պատիկ տանջելոցեմ զքեզ ՚ի հնոցի
հրոյն․ որ արհամարհեցեր զչար
չարանս իմ․ և ունայն նացուցեր ըզ
մարդեղութի սիմ․ և ՚ի զուր հաներ
զի ջուռմն իմ յերկնից յերկիր որ վս
քո։ Ո՛վ մեղաւոր․ իմա զչար չար
անչքնիմ զոր կրեցի վս մեղաւորաց
այն պարտքէ ի վր մեղաւորաց զի
ձհե թէ

Թէ ապաշխարութի՞ ոչ վճարես
ցեն զպարտս չարչարանաց իմոց
և առցեն թողութի՛ 'ի դատաստա
նին իմում զմեղաց իւրոց հատու
ցումն այն չափով եմ տալոց որ
քան գործեաց․ իսկ ըզ պարտս
չարչարանաց իմոց հարիւրապա
տիկ զնա արհամարհեաց։ Ո՜վ մե
ղաւոր ասա ինձ զի՞նչ չարութի
տեսեր յարարիչս քո քս․ որ այս քա
տես զիս կամ զի՞նչ բարութի
տեսեր 'ի սատանայ որ այդ քան սի
րես և զկամս նո կատարես քո զա
զիր գործովդ։ Ո՜վ մեղաւոր մի՛տ
դիր ինձ որ զսատանայի բարու
թի՛ն ցուցանեմ քեզ զոր արար։
Ո՛չ սատանայէր որ ըզ մայր քո խա
բեաց օձիւն և նովաւ զհայր քո
ադամ։ Ո՛չ սատանայէր որ ետ
ուտել հօր քում զպտուղն, ո՛չ
սատանայէր որ մերկացոյց 'ի լուսե
ղէն պատմուճանացն զհայր քո․
ոչ սատանայէր որ փախոյց զհայր

քօ յերեսաց ա̄յ և Թաքուց 'ի ներ
քոյ Թզենոյն․ Ո՛չ սատանայէր որ
'ի ներքոյ անիծիցն ա̄յ մատնեաց
զհայր քո և ըզ մայր․ ո՛չ սատանայէր
որ գրաւեաց 'ի ներքոյ մահու ըզ
հայր քո և զմայր․ ո՛չ սատանայէր
որ եւ արտաքսել յա̄ծա վայելուչ
դրախտէն անմահութե̄ զհայր քո
և զմայր․ ո՛չ սատանայէ․ որ զամս
ինն հարիւր կսկծեցոյց ընդ դէմ
անմահական դրախտին ըզ հայր քո
և զմայր սատակագին արտասուօք․
ո՛չ սատանայէր որ ըզ պայծառութի̄
լուսեղէն պատմուճանին հօր քո
'ի մաշկեղէն հանդերձ փոխարկ
եաց․ ո՛չ սատանայէր որ զան աշ
խատ վայելուչ հօր քո 'ի պտղոց
դրախտին 'ի քրտինք երեսաց դար
ձոյց վարել ո՛չ սատանայէր որ զք
կեաց 'ի հրեշտակական աճմանէն
և արժանացոյց անասնական աճման
և այն ցմ՛ւօք և տրտմութե̄․ ո՛չ սա
տանայէր որ զհոգւս հօր քո ծնն

ՃԻՆ ձ̄հէ դո

դուք իւրուք զամս հինգ հազար
'ի դժոխս չարչարեաց անշէջ հրով
մինչև ես գթացեալ ողորմեցայ՝
և եկեալ խաչիւն ազատեցի. որդ-
եթէ Է նախնի հայրն քո ադամ
զայս արար. ընդ քեզ ապա՝ զի՞նչ
կամի առնել որ այդ քան սիրես
զսատանայ, և դու միտ դիր զի և
զքոյն ասացից. Ո՞վ մեղաւոր՝ կա
մի՛ զքեզ սատանայ որ ընջէ 'ի հօր
այ յորդեգրութենէ. կամի՛ որ
որոշէ 'ի հոգւոյն սրբոյ բնակու-
թէ կամի՛ որ բաժանէ զքե՛զ յոր
դոյս այ յեղբայրութենէ. կամի՛
զքաղցր սէրն այ հօր որ ըզ միա
ծինս ետ վս քեզ 'ի մահ 'ի յատե
լութի փոխել. կամի՛ զերթ և ե
կութի հոգւոյն սրբոյ 'ի քէն ար
գելել. կամի՛ յորդւոյս այ յեղբայ
րական վայելչութէն զրկել. կա
մի՛ զտիրական տաճարդ հիմնայ
ատակ քակել. կամի՛ զարարչին 'ի
մաստութէն յօրինած պատկերդ
Ճհը 'իյե

'ի յերկիր կոխել· կամ զցանկալի
տիպդ երրորդութեան չարաչար
մեղօքդ եղծանել· և այլ զի՞նչ։
Ո՛վ մեղաւոր որ սիրեստ զսատա
նայ, տես զցանկութի դորա՛ վ̃ս
քո՝ ցանկայ՝ սատանայ վ̃ս քո՛· զա
ւազանին շնորհն զոր ընկալար 'ի
հոգւոյն սրբոյ 'ի քեն եղծանել·
ցանկայ՝ զմկրտութե լուսազգե
ծառ պատմուճանն զքո̃ս զոր ըզ
գեցար մեր կացուցանել· ցանկայ
'ի կենարար մարմնոյ և յարենէ ի
մէ սովամահ զքեզ սատակել· ցան
կայ զերկնային հարսանեաց հան
դերձդ աղտեղացուցանել· ցանկա
զլապտեր կուսութե քո շիջուցա
նել· ցանկա՛ զբացեալ դրունս ա
ռագաստի երկնաւոր փեսայիս ը̃
դէմ քո փակել· ցանկա՛ ըզ վայե
լուչ տունկդ ադենական դրախ
տին 'ի տակաւանց խլել· ցանկա՛ զու
ռդ գեղեցիկ որ հաստատեալես
'ի ճշմարիտ որթս յ̃ս, որով հաստա
ճհթ նել

նել. ցանկամ զծաղիկդ անթառամ
զքեզ արարչին խորշակաւ մեղաց
թառամել. և այլ զի՞նչ: Ով մեղա
ւոր փորձեա և զչարին սատանա
յի որ սիրեսդ զնա. չարն սատանայ
վ̃ն քո եթէ 'ի մեղացդ քո զղջաս
ցես. չարն յորժամ զգործեցեալ
յանցանքդ քո խոստովանեսցես.
չարն յորժամ մեղս ասելով առ տր̃
քո դարձիս. չարն յորժամ անկ
եալ յերկիր առիս արտասուօք պա
ղատիս վիրաւորի դառնապէս յոր
ժամ յիշեսն զթողութ̃ի մեղաց
քոց ընդունիցիս: Նախանձի բոր
բոքմամբ հրոյ յորժամ զարարիչս
քո ապաշխարութ̃բ վերստին 'ի
հոգիդ քո ընդունիցիս: Տոչորն
կսկծմամբ յորժամ յարարչէս քո
փառօք մեծարիս: Տագնապի մե
ծաւ̃ տանջանօք յորժամ յարարչէս
քո բրաբիոնօք դու պայծառասցիս
Կատաղի բարկութ̃բ չարաչար
յորժամ երկնային փառօք սիմ պսա

կեսցիս. մահանայ չարութ̃ վիշապն
ով մեղաւոր՝ յորժամ անվախճան
կենօք ընդ հրեշտակսին պարար֊
եալ յարքայութ̃ես երկնից բերկ֊
րութ̃ե հրճուեսցիս: Տես ով մե֊
ղաւոր. որ սիրես զսատանայ և կա֊
տարես զկամս նր̃. եթէ զինչ խոս֊
տանայ քեզ. խոստանայ քեզ սատա֊
նայ բնակութ̃ի զանդունդս ան֊
դնդոց: Խոստանայ քեզ վայել֊
չութ̃ի զգոդեցեալ և զշարաւա֊
լից զտաղտկալի և զազրալի թարա֊
խեալ տեսութ̃ի կերպարանաց իւ֊
րոց. որ դառնայ գոյնէ քան զհրոյ
գեհենին: Խոստանայ քեզ ո՛վ մե֊
ղաւոր. զպարակցութ̃ի ժանտատե֊
սիլ և զգարշա տեսիլ դասուցն դի֊
ւաց: Խոստանայ՝ քեզ հանդիստ
զկաթսայս անդնդային եռանդի֊
ցըն և զգոդս հրաբորբոք տապա֊
կանն. Խոստանայ՝ քեզ պատմու֊
ճան զխաւարն արտաքին որէ թան֊
ձր՝ և շօշափելի. ուր [illegible] լալ աչաց նէ
ՃՃ̃ ևկր

և կրճել ատամանցն։ Խոստանայ՝
քեզ սեղան զծոցս լայնութե ա
տակաց դժոխցն։ Խոստանամ․ քեզ
զենելիք․ զորդունքն ան քուն և
զվիշապքն ահագինք զհրեղէն
ծովուն։ Խոստանայ՝ քեզ կերա
կուր՝ զհալս քրայից հալոցացն ըղ
սարաւելի իջելոցն։ Խոստանայ
քեզ․ ըմպելի ըզսարսափելի հոսա
նըս հրեղէն գետոցն։ Խոստանամ
քեզ լապտերք զցոլմունս շանթից
հրամ բորբոք փայլատակման կայ
ծակացն։ Թող զատարատարուսն և
զայլսն ամ զոր խոստանայ սատա
նայ իւրոց սիրողացն և կամ արա
րացն։ Ով մեղաւոր՝ ընդէ՞ր զե
րախտիս արարչիս քո ոչ իմանաս․
զի սատանայ ամ աւուր ո՞րքան
մահու սպասէ քեզ․ զի՛ իմեղս մեռ
ցիս․ և ես աներևոյթ զօրութբ
իմով կիզեմ միշտ ոպ հրով․ և հրեշ
տակք իմ հարկանեն զնա հրեղ
էն սրով և՛ի բաց փախուցանեն

ԶՔԵ ՚ի

'ի քէն զի մի մահու վնասեսցէ
քեզ. զի գիտէ չարն զի ես մարդա
սէր եմ եւ երկնչի եթէ կենդանի
մնալովն յանկարծակի զղջասցի.
եւ ողորմութի գտցէ 'ի ձեռս այ̄.
եւ ելանիցէ յինէն: Ո՛վ մեղաւոր՝
ընդէր 'ի բաց փախչիս 'ի քաղցր
քս̄էս քումէ որ հրեշտակք ան
դադար տեսանելով ոչ յագենան
քաղցրութն իմոյ. զինչ չար ա
նեմ քեզ որ այդպէս հրաժարես
յինէն: Վս̄ այն զի զմոլորեալդ խն
դրեմ: Վս̄ այն զի զկորուսեալդ
գտանեմ: Վս̄ այն զի զվիրաւո
րեալդ սփոփեմ: Վս̄ այն զի ըզ
հարուածեալդ բժշկեմ: Վս̄ այն
զի զնկղմեալդ վեր բերեմ: Վս̄ այն
զի զտարաբերեալդ 'ի հողմոց հան
գուցանեմ: Վս̄ այն զի զծփեալ
'ի յալեաց խռովութեց 'ի նաւա
հանգիստն ածեմ: Ո՛վ մեղաւոր
'ի միտ առ թէ զինչ կամիմ քեզ
առնել. եւ սիրեայ՝ զքս̄ս քո որ սի

ձձփ բե

րեցի զքեզ սիրեմ զքեզ՝ սիրե
լոցեմ զքեզ. կամիմ 'ի հիւանդու
թենէդ բժշկել զքեզ. կամիմ 'ի
մեռելութէ մեղացդ յարուցանել
զքեզ. կամիմ յան փարատելի
ագոյդ հանել զքեզ. կամիմ 'ի դա
ռն տրտմութէդ մխիթարել զ
քեզ. կամիմ 'ի սաստիկ վիրացդ
բժշկել զքեզ. կամիմ ի չար տառա
պանացդ զերծուցանել զքեզ։
Կամիմ 'ի տոռունս կապանաց մեղ
ացդ արձակել զքեզ։ Կամիմ 'ի
ծառայութէ չարեացդ ազատել
զքեզ։ Ո՞վ մեղաւոր՝ ծանիր եթէ
ան յիշաչար տրս քո զի՞նչ խորհիմ
քեզ. խորհիմ զի անձամբ իմով
ելեալ զանբուժելի խոց հոգոյդ
քո տեսից։ Խորհիմ զի զտար
դրուեալ գարշութիս դորայ՝ ձե
ռօք իմովք լուացից։ Խորհիմ
զի զաղտեղութիս դորայ՝ դաստա
ռակաւ իմով սրբեցից։ Խորհիմ
զի զնեղեալն և զխոտեալն 'ի դմա

ատամամբք իմով կտրատեցից։ Խորհիմ զի զգարշելի թարախն 'ի հոգւոյդ քո բուսեալ ով մեղաւոր զի լեզուաւ իմով ծծեցից։ Խորհիմ զի զգարշահոտ հոգւոյ քո ով մեղաւոր զի շրթամբք իմով անյագաբար համբուրեցից։ Խորհիմ զի զա̄ծային երեսս ի վ̄ր զազրալի հոգւոյդ թաւալեցուցից։ Խորհիմ զի զարտասուսիմ ա̄ծայինն ով մեղաւոր՝ 'ի վ̄ր աղտեղութե̄ հոգւոյդ զի աղբիւրաբար հեղեց։ Խորհիմ զի զբազմութի̄ ա̄մ չարեաց գործ ջնջեալ մաքրեցից և յառաջին փառսն հասուցից. միայն զղջա́ 'ի չարեաց քոց և դադարեա́։ Խոստավանեա́ զյանցանս քո՝ և ասա́ մեղա́. և ես ջնջեմ զբազմութի̄ մեղաց քոց թէպէտ և կարի սաստի կես մեղուցեալ։ Ո՞վ դասք արդարոց հաւատարիմ ծառայք իմ. մի զարմանայք ընդ անոխակալ քո̄ էս ձերմէ. եթէ զի որդ այս քան

Ձ̄Ձ̄ն խան

խանդաղատիս տ̃րդ մեր և արարիչ
՚ի վ̃ր մեղաւորաց։ Ա՛րդ մտադիք
զի ասեմ ձեզ զսէր իմ զոր ունիմ
՚ի վ̃ր մեղաւորաց. դասք ինուց դա
սուց հրեշտակացն որոյ թիւ բազ
մութ̃են անթուելիք են ՚ի մարդ
կանէ. և ան դիտելիք. այնքան
հրաբունէութ̃իքն և լուսապայծ
բազմութ̃իքն։ Յոր ժամ տեսա
նեն զսաստիկ սուգ իմ զոր սգամ
՚ի վ̃ր միոյ անդարձ մեղաւորի. ամե
նեքեան առ հասարակ մեծաւ դո
ղութ̃բ ջանան մխիթարել զիս և
ո՛չ կարեն սակաւ մի հանդար
տեցուցանել զսուգ իմ. որքան տե
սանեմ զմի անդարձ մեղաւորն ար
տաքս ՚ի գաւթէ իմէ. այլ և գունդ
ա̃մ արդարոցն որք կան առ իս յար
քայութ̃ես իմում. դողան ողբա
լով ընդ երեսս իմ. և ո՛չ բաւեն
փոքր մի փարատել զտրտմութ̃իս
իմ. որքան տեսանեմ զմի անդարձ
մեղաւորն հեռացեալս ի հօտէ ՚ի

Ձձզ̃ մէ

մէ․ լսէ՛ և զայլ ահաւորս որպատ
մեմն քեզ․ զի մա՛յրս իմ ածածին
յորժամ տեսանէ զիս 'ի յայս քան
տարակուսանս․ 'ի ծունկս անկանի
առաջի իմ և զստինսն ցուցեալ որ
ով դիեցի․ ողբալով աղաղակէ ըն
երեսս իմ և զմատունսն տատանէ
ընդ դէմ իմ ասելով որդեա՛կ իմ
միածին․ ո՛չ էր բաւական վիշտն
այն և տրամութին զոր կրեցեր
զաշխարհի 'ի հրէիցն և 'ի խաչահա
նողացն․ և դեռ ևս տրտմիս․ և ըն
դէ՞ր ոչ ողորմիս մօրս քո լալոդին
և հանդարտիլ սակաւմի 'ի տխրու
թէնդ․ ո՞չէր բաւական մօրս սառա
պելոյ կսկիծն այն և մորմոքումն
յորժամ տեսի զմիածինդ իմ 'ի խա
չին, արիւնաներկ մարմնով մա
հացեալ․ և դեռ ևս որով կիզես
զսիրտս իմ սուգ ունելովդ քո․ և
բնաւ ո՛չ բեր է իսիրտիմ ուրախու
թին որքան տեսանեմ զանդարձ
մեղաւորն 'ի ձեռն սատանայի։

ՃՃէ ՙլ,ա

Գա՛ և գիտասջի՛ք՝ զմա՛ս սոսկալիս
զի և հայրիմ և փառակից ո՛ք հո
գին փութան ՚ի մխիթարութե՛ իմ
սակայն և ո՛չ այսուիկ դադարէ
տրտմութե՛ իմ։ Այլ և զմա՛յս և ս
ծանիջիք յարարչէս ձեռմէ յո՛ է
քէ · զի այն քան կսկծի սիրտիմ
և տրտմի հոգի իմ · ՚ի վե՛ մեոյ ան
դարձ մեղաւորի · որ երկինս երկ
նաւորօքս · և երկիրդ երկրաւորօ
քըդ · և ծով ամ լըիւ խուռով իբրև
յոչ ինչ համարին յաչս իմ · և դու
ո՛վ մարդ մի՛ զարմանար ընդ այս
քան աղէկկիզելոյս ՚ի վե՛ մեղա
ւորաց · ՚ի քէն ճանաչէ ո՛վ մարդ
զի դու յորժամ ոնկես բարունակ
մի և յետ երրորդ ամի աշխատութե
քո եթէ ոչ տայցէ պտուղ քեզ վերա
ւորիս դու ընդ այն · իսկ եթէ չորաս
ցի սպաս դու մեծա՛ տրտմութե՛ թէ
՚ի զո՛ւր աշխատեցայ զերիսամս և ջա
նիմ կորաւ · ապա՝ զի որդ ես ո՛չ
տրտմեցայց ՚ի վե՛ մեղաւորին · որ
ՁՃԷ վն

վ՟ն նմա․ յերկնից 'ի յերկիր իջայ․
'ի կուսէ մարմին առի․ ա՟ծ և մարդ-
եղայ և տ՟րս ծառայ․ զամս երեսուն
և երեք 'ի յերկրի շրջեցայ․ կենար-
ար վարդապետութ՟բս 'ի լսելիս
մեղաւորաց միշտ քարոզեցի․ ա՟ծա-
յին նշանօքս զբազում բժշկեցի
ազգի ազգի չարչարանս և նախա-
տինս կրեցի․ 'ի խաչին բարձրացա
զարիւնս իմ գին ետու և 'ի գերո-
ղէն առեալ փրկեցի․ ո՛րդ այս ա՟մ
չարչարանացս իմոց պտուղ՝ փրկու-
թ՟ի մեղաւորինէ․ իսկ եթէ մեղա-
ւորն ի մեղս մեռանի՝ պտուղ չար-
չարանաց իմոց կորնչի․ և ես 'ի
խորխոցիմ և վիրաւորիմ․ զի ուն-
ա՛յն եղև անօրէնութ՟ի իմ վ՟ն ն՟ր
իսկ յոր ժամ մեղաւորն զղջանա՛
'ի մեղաց իւրոց և գայ՝ յուղղու-
թ՟ի․ ուրախանամ ես և ցնծամ․ յայն
ժամ ցնծայ՝ ընդ իս հայրն իմ և հո-
գին ս՟բ․ ուրախանան և ա՟մ հրեշ-
տակք իմ․ հրձուին ա՟մ գունդք

ձձը ար

արդարոց և ցնծացեալքերկնի մայր
նիմ Թադէոււհի . և՛ի միասին պար
առեալ տօնախմբութիւն մեծ կա
տարեն յերկինս առաջի իմ . վս՟ զի
պտուղ չարչարանաց իմոց ոչ կոր
եաւ . այլ եկայց և մնաց ։ Ո՛վ մե
ղաւոր՝ սիրեայ՝ զիս որ սիրեմս ըզ
քեզ . հրաւիրեմ առ քեզ զքաղցրա
լիս հրեշտակաց և հրեշտակապե
տաց . և զցանկալիս արդարոց . ոչ
գարշիմ 'ի հողեղէն յարկայց . չա
ողոքեալ յաղքատութեան՝ չխոտեմ
զնմայութիւն . մաքրեայ . զաղա
գաստ սրտիցտ . զկսիր բուրել հոտ
անուշութեն զաղօթս . պատրաստէ
սեղան զվարդ . պարգէ գինի զո
ղորմութիւն սփ է պաստառակալ
զխոստովանութիւն . փթթէ վարդ
զե՛րդ . արկ բազմականս զապաշ
խարութիւն . լարէ՛ զտասնաղի մա
տանցդ ընդ . դէմ իմ 'ի քնարահա
րութի՛ . կոչէ՛ զմբս քեզ 'ի բարե
խօսութի և ինձ հիւրամեծար .

Ձ՟Ի   բա

բաւակա՛նէ ճաշո · առա՛մտէ սեղա
նոյդ · պայծառէ կոչումդ ։ Ո՛վ
մեղաւո՛ր՝ եթէ ախ ըժես զհայր
իմ ընդդիս ածեմ ես և հայրիմ առ
քեզ եկեսցուք · և օթևանս առ
քեզ արասցուք · զա՛յս այսպէս ար
ասցես և զիս երախտաւոր հօր ի
մոյ կացուսցես · զի խորհուրդ գա
լստեան իմոյ յաշխարհ ոչ ունայն
երևեսցի · այլ ծանիցի մարդկային
բնութիւս առաւե՛լ քան զհրեշ
տակաց և գեր իվերո՛յ քան զհրեշ
տակապետաց և խրախացեալ հայր
օրհնեսցէ զքեզ բերանովն իւրով
զօրհնութիւս որոց անցանէ · և պա
տրաստեսցէ զծոց իւր իվեր քան
զբնակութիւս հրեշտակաց · ուր
ես նեմ այդ և պաշտօնայնիմ եղի
ցի և կեանքն ձեր ծածկեալեն
ինև առ ած · և ս 'ի միասնգամ
գալստեան իմոյ զօրհնեալսն 'ի հօ
րէ իմէ մերձեցուցից առ հայրն
իմ և ասացից · ահաւասիկես և ման

Ճղա կու

կուռնքիմ զոր ետուր յիս։ Ով
մեղաւոր՝ ընդէր ոչ երկնչիս յա
հեղ զօրութէն իմէ և գալ յուղղու
ղութին որ սիրով և քաղցրութե
կոչեմ զքեզ յապաշխարութին ծա
նիր զի 'ի հայելընիմ. երկիր. 'ի հե
մանէ դողան և լերինք ոպ՟ զմոմ
հալին և ծովք իբրև զխուսին չո
րանան՝ և դժոխք յաւ խորագոյն
անդունդս ընկղմի, և զի ա՛րդ ոչ
դարձուցիս ով մեղաւոր՝ զի զօրու
թին իմ զհողմ և զհուր հատանէ
կամ թէ ոպ՟ ո՛չ սոսկաս զի անձաւ
բնութիւնք անհեղականերպեց հաշեալ
տապակլին 'ի հրակիզնմանէ փայ
լատակեանց անհաւորութեն իմոյ.
կամ զի ա՛րդ ո՛չ սարսափիս. զի սե
րովբէք և քերովբէք ծածկեն
զդէմս իւրեանց բոցանիւթ թև
օք յահարկութէն իմէ. և զի ա՛րդ
ոչ դողաս ո՛վ մեղաւոր. զի թէ
կայր հնար փախստեան ո՛չ կարէր
կալ երկինք առաջի իմ. նա և ամ

տարրական տեսակք և երկիր ը-
րիւ խուռով հանդերձ անդնդային
հաստատութեամբն հեղեղք յա՛յլ և ա-
ն հուն խորութեան յերկիւղէ ի-
մէ. և եթէ օրհ՟ ոչ սասանի. զի եթէ
երկինք երկնից ունէր և սատեղի
թագաւորեան՝ ո՛չ հանդուրժէր կալ
ի ներքոյ պատուանդանի ոտից իմոց
՚ի յահէ իմէ. և կամ զի մարդ ո՛չ
պսակ ՚նուսով մեղաւոր. զի եթէ
գա՛յր հրձոր ծածկութեն, ամ
բնակ քան մահից դիմեալ անկա
նէ ինա՛ և թագչէին յերկիւղալե
ահեղափայլ ճառագայթից իմոց.
և վս այն զի ներեմ քեզ ով մեղա
ւո՛ր՝ զի մի՛ կորիցես ըզ յաւիտենա
կան կորուստն. այլ ՚ի զղջումն եկ
եալ փրկեսցիս ՚ի հրո՛ գեհենէն. և
դու արհամարհես զփրկիչս քո՝ և ո՛չ
երկնչիս և դողաս ՚ի յահեղ զօրու
թէն իմէ: Ո՛վ մեղաւոր՝ մինչ դե
ես քաղցրութեամբ խօսիմ ընդ քեզ
երկնչիր յինէն ողորմեաց քեզ.

ԺԳ. Զղջ զի

զի եթէ 'ի հրեշտակիմ ոչ խնայե
ցի որ ընդ դէմ իմ հպարտացան.
այլ ի յերկնից 'ի յանդունդս իջու
ցի բարկութբ իմով. և առնոյի
որ յանձախեցան 'ի պոռնկութին.
զայն քան բազմութի մարդկան
առ հասարակ ջրհեղեղաւն հեղ
ձուցի. զսոդոմ և զգոմոր որ արտա
քոյ բնութեն զչարիսն գործէին
երկնաւ տեղեաց բոցովն կիզեալ
մաշեցի. զգոռոզն փարաւոն որ
խստացաւ ընդ դէմ իմ. բազմու
թբ զօրօք իւրով 'ի ծովն կար
միր ընկղմեցի. զկորխանքն և զաբի
րոնեանքն որ զքահանայութին
իմ բնութբ յափշտակել կամէին
զերկու հարիւր և յիսունսն 'ի
հրոյ բուրուառացն այրեցի. և
զբանակն աբիրոնի զերկիր պատա
ռեալ յանդունդս ընկղմեցի. զե
րիքով որ ընդ դէմ իմ թշնամի
դարձաւ. զպարխապս նր ոմ ըզ
ջուր հեղի. և զբանակէչս նր 'խուր
ձգդ սու

սուսերի մաշեցի ձեռամբ ծառա
յին իմոյ եսուայ. ըզ զօրսն սենե
քերիմայ արքային ասորեստանեաց
որ հայհոյեաց զանունն իմ սբ. ըզ
հարիւր և ութսունուհինգ հա
զարսն ՚ի դրուռն քաղաքին իմոյ
երուսաղէմի ՚ի յական թօթափե
լըն ՚ի մէջ գիշերին ետու հրաման
հրեշտակի իմոյ զի սատակեսցէ ըզ
նոսա հրեղէն սրով. արդ տես ո՛վ
մեղաւոր՝ ո՛վ է որ զհակառակ կա
մաց իմոց գործէ և ոչ չարաչար
պատուհասի. նո՛յն ածն եմ եթէ
՚ի բազումս ոչ խնայեցի. նո՛յն պէս
և ՚ի մինդ եթէ քաղցրութե ձայ
նի իմոյ ո՛չ լուիցես և զղջասցիս
՚ի մեղաց և դարձցիս. հարիւրապա
տիկ ևս զքեզ առաւել տանջելո
ցեմ քան զնս ՚ի գեհեան հրոյն.
ո՞չ ասացի թէ դիւրագոյն լիցի
յաւուրն դատաստանի սոդոմայե
ցոց և գոմորեցոց քան քաղաքիս
այսմիկ։ Ո՛վ մեղաւոր. եթէ ասի

Ձըն ցես

ցես ընդելս տր իմ. այսու հետև
և ես սարսիմ և դողամ մեծաւ եր
կիւղիւ յահեղ զօրութենէ քու
մէ՝ ով և ամ արարածք. բայց զի՞նչ
արարից՝ քանզի տարակուսիմ ՚ի
բազմութենէ մեղաց իմոց. եթէ
զիա՞րդ ողորմեսցիս և թողուցուս
ինձ։ Ո՛վ մեղաւոր ՚ի միտս առ զա
նուանքսիմ և ուրախլե՛ր և մի՛ տա
րակուսիր ընդ բազմութե՛ն մեղաց
քոց։ Ա՛նուն իմ ողորմա՛ծ է. ան
ունիմ երկայնամի՛տ է. անո՛ւնիմ
բազում ողո՛րմէ անո՛ւնիմ անոխա
կա՛լէ. անունիմ անյիշաչա՛րէ. ա
նունիմ քա՛ղցրէ. անո՛ւնիմ ամենա
բարի՛է. անունիմ մարդասէրէ. ան
ո՛ւնիմ բժշկ հիւանդա՛ցէ. անո՛ւն
իմ յարութի՛ անկելո՛ցէ. անունիմ
կեանք մահացելո՛ցէ. անունիմ լոյս
խաւարելո՛ցէ անո՛ւն իմ փրկիչ
գերելո՛ցէ. անունիմ նորոգիչ
հնացելո՛ցէ անո՛ւնիմ գտիչ մոլոր
ելո՛ցէ. և դու ընդէր տարակուսիս

ով մեղաւոր՝ 'ի բազմութենէ մեղաց
քոց։ Ո՜վ մեղաւոր որով հետեւ
խոստացար ինձ թէ այսու հետեւ
եւես երկնչիմ 'ի քանէդ իմէ եւ տա
րակոյսդ քո վ՟ն շատութեն մեղաց
դէր· նմանապէս եւես այսու հե
տեւ յաւելում զմեղս իմ· զգութս
իմ եւ զողորմութիս իմ ի վ՟ր քո
եւ խրատ տամ քեզ եթէ զի՞նչ ա
րասցես դու։ Ո՜վ մեղաւոր մի
այն զո՛ր արասցես զի հրաժարես
ցես 'ի հնազանդութենէ չար կամա
ցըն սատանայի· եւ հեռասցիր 'ի
պիղծ գործոց սովորութենէդ·
եկեսցիր 'ի զղջումն ոպ՟ զղջմէք·
տաս առ հայր քո մեղայ՝ ոպ՟ զանա
ռակ որդին· խոստովանեայ՝ զբազ
մութի մեղաց քոց ոպ՟ զմարգարէն
դաւիթ· ա՛պաշխարեա՛ զանօրէնու
թիս քո ոպ՟ զմանասէ· աղօթեա՛
առ տր՟ ասելով ած՟ քաւեայ՝ զիս
զմեղաւորս ոպ՟ զմաքսաւորն· ար
տասուեայ՝ զյանցանս քո՝ ոպ՟ զպե
ԾՂԷ ար

տրոս․ դադարեայ՝ ի չար գործոց
քոց ոչ զկինն պոռնիկ․ ասա՛ յի
շեա՛ զիս յարքայութեան քում ոչ զաւ
ազակն․ և տես եթէ զինչ արարից
ամենազօր տէրս քո զբազմութիւն մե
ղաց քոց։ Ո՛վ մեղաւո՛ր՝ եթէ ՚ի
տուր և առ շնչոյդ զեօթանասնե
կին եօթնես մեղանչել․ և եթէ ան
թիւ է չարիք քո քան զաստեղս
երկնից․ կամ ան համարէ անօրէ
նութիւն քո քան զաւազ ծովու․ և
կամ շատ է քան զաւազս որ ընդ
ոլորտս տիեզերաց․ և եթէ յաճախ
քան զշիթս անձրևաց կամ բա
զում քան զմանրամաղ փոշիս որք
տարաբերին ընդ օդս համատարած
և եթէ մեծ և ծանրիցէ չարիք քո
քան զամ լերինս որ երեսս երկրի
և եթէ անօրէնութիւնք քո բարձրա
ցեալ իցէ քան զերկինս․ և խոնար
հեալ դառնիցի քան զանդունդս
և կամ լայնացեալ բազմա դիմի չա
րիք քո քան զոլորտս ծագաց երկ
Ճղր րի․

րի • կամ տարածեալ անդր քան զշրջանս եթերական օդոյ։ Ո՛վ մեղաւո՛ր եթէ մեղք քո և չարիք ըստ այսմ չափոյս իցէ որ ասացի ի զղջանալդ քո քան զթարթել ա-չացդ • և քան զտուր և առութի շնչիցդ • քան զարգաւութի նշու-լից արեգական • զերևումն հայծական օր 'ի յօդդ • և քան զմտացդ ընթացումն քո • աւա՛ւել ես բիւրապատիկ քան զարգաւութի ողորմ քաւութի շնորհեմ այս քան բազմութե մեղաց քոց քան զի ամենակարող արարիչեմ • և ոչ կարօտիմ ժամանակաց 'ի քաւութի մեղաց և ոչ զպղպջակ ջրոյ 'ի յառնելն այն քան խստագին հողմոյ մինչ զի զծառս 'ի տականց խլիցէ և զաշտարակս քակիցէ ո՞ր քան կարիցէ զդէմ ունել այսպէս և մեղք բոլոր ա̃մ տիեզերաց 'ի զղջանալն իւրեանց • բիւրապատիկ ա-ւա՛ւել ոչ կարեն զդէմ ունել ի

Զղջ մյ

մոյ ամենակարող զօրութեանս։
Ո՛վ մեղաւո՛ր իմա՛յ զի դու մար
դես չափաւոր. և մեղօքդ քո՛ թէ
պէտ բազում թուէին քեզ. սակայն
և մեղք դէ չափաւոր ըստ նմանու
թեան քո. այսպէս իմա՛ զինէս ա͞ծ եմ
անչափ նմանապէս ըստ իմում անչա
փութեանս և ողորմութիւն իմ է անչափ
արդ ով մեղաւոր դու յորժամ ըղձա
փաւոր մեղքքո 'ի ձեռն խոստո
վանութեան 'ի մէջ իմ անչափ ծո
վացեալ ողորմութեանս ձգիցես.
այնպէս չիջանի դիւրաւ. որպէս փո
քր մի կայծ առեալ 'ի մէջ համատա
րած ծովուն ձգիցես։ Ո՛վ մեղա
ւոր. զի որպ աղբի աղբիւն ճանա
պարհք մեղացն. նոյնպէս և զանա
զանքեն դեղք ապաշխարութեան
քան զի ոմանք խորգով և մոխ
րով արդարացան. ոմանք լալով և
արտասուօք զտէրն հաշտեցուցին
ոմանք պահօք և աղօթիւք միայն
ապրեցան. ոմանք ողորմութեամբ ողոր

ե͞ա մու

մութի գունին լինէն. ոմանք մար
դասիրութբ և տկարագունիցն
ծառայելով. ոմանք գետնախշ
տութբ. ոմանք խոնարհութբ և
ճգնազանդութբ թողութի մեղաց
ընկալան. եւ դու 'ի սոցանէ առ
զմինն որ հեշտ թուի քեզ եւ թէ
թե. եւ այնու կարողես բժշկել
զամ̃ հիւանդութիս մեղաց քոց.
և ոչ թըլուլ ամաց և կամ բազում
ժամանակաց։ Այլ միայն ուղիղ
դարձիւ, և ճշմարիտ սրտիւ 'ի
չարեացն հեռանալ, կարողես ար
դարձնալ. վասն որոյ և դու փու
թա՛ ով մեղաւոր զի առաջ քան ըզ
դալն քո զինչ և կարողացիս առա
քեացես յերկինս։ Եթէ աղօթս
հանդերձ արտասուօք։ Եթէ տք
նութի մաքուր։ Եթէ սաղմոսեր
գութի ապաշխարանաց։ Եթէ
ժուժկալութի հանդերձ խոնար
հութբ։ Եթէ հրաժարումն յեր
կրայնոց իրացս։ Եթէ սէր ան

բձտ կեղ

կեղծաւոր։ Եթէ փափաքումն
՚Բ՛ն։ Եթէ պահք կամ ողորմու
թիւն։ Եթէ յառաջագոյն ՚ի սոցա
նէ առաքեսցես. վստահացիր զի
՚ի հանգիստես գալոց և վայելոց.
ապա թէ ոչ երկնչէ։ Ո՛ ա՛յս
ամ լսելով և իմանալով զինչ կա
մէք ՚ի պատասխանիսն լինել պատ
րաստ. յորժամ զաղերս ողջքանաց
և զգութ անյիշաչարութե առաջի
արկեալ. ամի զինքն դնէ պարտա
կան պարտեաց մերոց. ՚ի գութ և
՚ի գորով մրտեալ դարձեալ փարի՛
զմեօք աղաչէ՛ պաղատի՛. խնամարկէ
խանդաղատի՛. պարգևս խոստանայ
ոպ հայր ՚ի վ՛ր աղեաց խարշի ։
Եւ առաւել քան զչորինան ան
ցուցանէ զխնամսն ոպ զսարսու
ցեալ որդիսն տեսանել. զի ՚ի գիրկս
առեալ. գրգուե՛ն համբուրե՛ն
զերեսն ՚ի վ՛ր դնեն. խանդաղա
կան ձայնիւ գորովե՛ն. զբոբառն
եղանակե՛ն. զծափս հարկանե՛ն.
ԵԶԵ ամի

տմբ հնարին զհաշտութի ման
կանն. զի զլալն և զհեկեկալն խա
փանեսցեն. Թէպէտ և նք խաղա
պտել զերեսն այսր անդր դար
ձուցանեն. լեզուագարեն. զեր
եսն մազլեն սակայն և ոչ ինչ
յանցանէ ցասուցանէն ըզ ծնո
ղսն, այլև պրգևս տան մանկանն
զախորժակս իւր. խաղալիկս անօ
թըս պատուականս, եթէ բեկանէ
չցաւէ, եթէ կորուսանէ չէ տրտ
մի. բայց եթէ ՚ի հաշտութի տե
սանիցեն զիջել մանուկն. զայս
և առաւել քան զայս ցուցանեն
մեզ գութք ածային խնամոցն զօ
րոյ և զփորձ առեալ հոգեբգո
վին դաթի զսաստիկ սիրոյն այ
առ մարդիկ ասէ. ով գթած հայր
իմ որդւոց իւրոց. գթած և տր
յերկնիւղածսիւր: Ո՛վ ես առա
ւել զանչափական. և զանեզրա
կան սիրոյն իւրոյ. զանպատմելի
և զանիմանալի գործանս ինքեան պա

ԲԺԳ տու

տուամ արարեալ 'ի ձեռն ղուկաս
աւետարանչին աւանդէ մեզ ա՞
սելով · ո՞ 'ի ձէնջ որդի որխնդրես
ցէ 'ի հօրէ իւրմէ հաց մի թէ քար
տացէ նմա · կամ թէ խնդրեսցէ
ձուկն մի թէ օձ տացէ նմա ·
իսկ եթէ դուք որ չարդէք գի
տէք պարգևս բարիս տալ որդ
ոց ձերոց · ո՞ր չափ առաւել ևս
հայրն ձեր երկնաւոր տացէ ձեզ
զանձառ և զանբաւ ուրախուլին
տեսանէք որպիսի գեղեցիկեն պա
րգևք սիրոյ նո՞ր առիւր արարածս
եթէ ախորժէք և դուք լինիք
որդիք սիրոյ նո՞ր որկայ հանապազ
'ի բողոքել և 'ի թուվէլ ըզ գաղա
նացեալ բնութիս մարդկային ·
արդ մի թէքան զվէմս ապառա
ժիցեմք որ դեղձք քրքրեալ թո
լանան · և սրով տաշին իպէտս
գործոյ · և եթէ երկաթ և զայն
ևս հուր հալէ · և անօթս պիտո
նացուս · 'իճարտարացն գործին

ԲՃԴ ևե

ևեթէ գազան և այն ձեռն ըն
դել եղեալ և հարկադրեալք պա
պանձեալք կան ՚ի դրունս թագա
ւորաց. առ ՚ի պատրաստ ՚ի ծառայ
ութի և ՚ի հնազանդութի նց. ըզ
չարամտութի վիշապաց. և զցա
կոտ բարս թիւնաւոր օձից ՚ի հը
նազանդութի ածեն բանք ողոքա
կանք թովչի ճարտարի. և ընդ եղա
կան ընդանութե առ իմեանս ճա
րակեն. և արդասուն և խօսուն
և իմացական բնութի մարդկան.
զի արդ ո՛չ գեթ նմանի նց թո
ղուլ զանզգամութին և եկեալ
և այն զի պատգամ սաղմոս երգո
ղին կշտամբեալ յանդիմանէ. և
տարեալ մերձ առ օձսն և քրքեւս և
կարիճս կացուցանէ ասելով. սրտ
մտութի նց ըստ նմանութե օձի
ո՛պ իժի և քարբի զի խցեալէ զա
կանջս իւր. զի մի՛ լուիցէ նայ՝ ըզ
ձայն թովչի ճարտարի և մի առցէ
դեղ ՚ի դեղատուէ իմաստնոյ.

ԷՃԵ Իա

Բայց դու ով մեղաւոր. Նման
եայ՝ մարգարէին դաւթի որպ ա-
սէ գիրքն թէ որ անկանիցի ոչ
յառնիցէ. որպ և աստ տեսաք զի
կատարեաց մարգարէն. անկաւ
՚ի ձեռն ցանկութեն և յարեաւ
՚ի ձեռն ապաշխարութեն. աչօքն
մեղաւ շնաց և եսպան. լեզուաւն
քաւեաց զի խոստովանեցաւ և
աղրեցաւ։ Խոստովանութի թե
թեւացուցանէ զծանրութի մե
ղաց։ Խոստովանութին զդեղս
մեղաց հոսէ իբրև զփոշի։ Խոս
տովանութին զբորբս փշոց մե
ղաց այրէ իբրև զհուր։ Խոստո
վանութին որ ուստի ելանէ՝ զա
նօթն ժանկակիր իբրև զոսկի պայ
ծառագոյն գործէ և որ մնացէ
ոչ սրբեսցի։ Խոստովանութինէ
որ նովաւ ապաշխարութին զօ
րանայ՝ և առանց նր ո՛ր չափ որ
գործի ակարանայ՝ յաւիտեան։
Խոստովանութի զղջման դուռն.

ապաշխարութե՛ սկիզբն . գլուխ
արութե . առաքինութե . զէն յա
թողին . մեղաց վահան : Խոստո
վանութի . ապաշխարութե առիթ
ապաշխարելոց պարիսպ . գլորելոց
կանգնումն . դրդուեցելոց գաւա
զան . լեցելոցն ցուպ : Խոստովա
նութի աղտեղութե՛ մեղաց սր
բող . անմաքրից մաքրող . 'ի տանջա
նացն ազատող . գեհենին ահաւոր
փարատող . եդրախտին բացող :
Խոստովանութի երկնից բացող .
և առաջի՛ ա̃ծն մուծանող . ապաշխա
րողաց հաւաքող մեղաց յապաշխա
րութի հրաւիրող մոլորելոց կոչ
ող . 'ի քաղաքն երկնաւոր առաջ
նորդող : Խոստովանութի խա
ւարելոց լոյս . որք 'ի միգի են ճա
ռագայթ . մանկանց դաստիարակ
ան յուսից օրինակ յուսոյ :
Խոստովանութի եկեղեցոյ զարդ .
քահանայից քարոզ . գործողաց
պսակ . մանկանց առագաստի ըղ

գեստ • և հարսանեաց մտին բա
ցող։ Խոստովանութի դրանց մա
հու փրկող • ածային սեղանոյն
հրաւիրող • մարմնոյ տն ջամբեց
ցող պատուական արեանն արբու
ցանող • և տրտմեցելոցն ուրախա
ցուցանող։ Խոստովանութի այ
աշխարութե դուռն • յանցանաց
քաւիչ • ընդունողաց զնա մաքրիչ
թագաւորաց՛ պիտանի • աղքատաց
ընդունելի։ Խոստովանութին
մեծամեծաց և տնանկաց պատսպա
րան • դրունկաց քաւարան • աւա
զակաց պաշտպարան։ Խոստովա
նութի բանաւոր մեղաւորաց հա
ւաքող • քաղցր գործեաց վաստա
կող • դառնութե քաղցրացուցա
նող • և ամ առաքինութեց զար
դարող։ Եւ արդ որպէս կարա
ցից գովել զխոստովանութին •
զի ո՞ւր յանցանք իցէ՝ առանց սորա
թէ բիւրապատիկ առաքինութիս
գործիցեն ոչ ինչ օգտին • և չէ

Ժ Գ ԵՃԸ ինչ

ինչ հնար առանց սորայ զյանցա
նըս քաւել · ոչ եթէ պահես ոչ
եթէ աղօթես · ոչ եթէ ճգնիս ·
ոչ եթէ ողորմութի՟ առնես ոչ
եթէ զա՟մ առաքինութի՟ս գոր
ծես։ Եւ արդ դու ով մեղաւ
որ որ չափ կարողութի՟է քո մար
տիր ընդդէմ սովորական մեղացն
քո՝ մեծաւ աղօթիւք · եւ կոչէ քեզ
՚ի բարեխօսութի՟ զդասս սրբոց
հրեշտակաց · եւ զա՟մ ս՟բս եւ զարդա
րըս մանաւանդ զս՟բ ա՟ծածինն ·
եւ սաստաւել զՔ՟ի ս՟բ չարչարանքն
եւ աղաղակէ՛ առ հայր անդադար
զի ողորմեսցի քեզ · եւ ՚ի ձեռն հո
գոյն սրբոյ տացէ քեզ կարողու
թի՟ ընդդիմանալ մեղացն · եւ եթէ
պատահեսցէ զի յաղթիցիս ո՟պ ըղ
մարդ տկար՝ դու ՚ի նոյն դարձեալ
կանգնեայ՝ եւ որ չափ անկանիս այն
չափ արագապէս փութայ կանգ
նել · եւ ա՟ծ այնպէս ընկալցի զքեզ
իբրեւ թէ բնաւ չիցես անկեալ

զի թէ հանդերձ ինչ որ իցէ իսա
և 'ի մօրոս անկանիցի դարձեալ
յորժամ աճառօք սպիտականայ՝
ո՛չ թուի՛ խոտան յաչս ագեցողին.
Ո՛ր չափ ևսաւաւել հոգին որ ան
կեալէ իմեղս և յաւնէ անդրէն
խոտան ո՛չ երևեսցի առաջի ա͞յ .
զի նայ՝ կարի՛ առաւելապէս սիրէ
զաղգս մարդկան քան այլ ոք ըղ
հանդերձս իւր . և տես զանչափ
սէր ն͞ր որ վ͞ս մեր մարդացաւ և
մեռաւ՛ անմահն ա͞ծ և ոչ թէ սի
րէ միայն այլ և բառնայ 'ի վ͞ր ուսոց
իւրոց։ Ո՛րդ որ ոք ունիցի ական
ջս լսելոյ լուիցէ. և իմանայցէ և
վայելեսցէ ի բարութ͞եցն 'ի ձեռն
խոստովանութ͞ե և ապաշխարութ͞ե
պարգևացն . որ փառօք պսակէ
և 'ի դահոյս հանդուցանէ ի ք͞ս յ͞ս
ի տ͞ր մեր որում վայելէ փառք իշ
խանութի և պատիւ այժմ և միշտ
և յաւիտեանս յաւիտենից
ամէն։

Յիշատակարան։

Փառք պատիւ եւ երկրպագութիւնք մշտնջենականք։ Միոյն մի գերագունոյ արքային, որոյ զօրութիւն է անպատմելի. իմաստութիւն անքաւելի. և սէրն անքննելի։ Նմա օրհնութիւն միշտ գովութիւն անդադար, փառաբանութիւն անլռելի։ Եւ շնորհակալութիւն հանդերձ երկրպագութեամբ միշտ և անզրաւ յաւիտենիւ ամէն։ Որ բարեխօսութեամբ և աղօթիւք միշտ կուսին մարիամու այցելուհոյն մերոյ, և մաղթանօք և միջնորդութեամբ սրբոյն։ Մինասայ եւայլ սրբոց՝ ետ կարողութիւն նուաստացելոյ պաշտօնէիցս ՚ի բազմավլիշտ և՚ի յոգնավտանգ ժամանակիս յաւարտ հասուցանել զաստուածային ևզհոգենորոգ գիրքս որ կոչի կատակ չարչարանացն Քրի

ՌՃԺԶ ամս

ասացեալ սրբոյն Յակոբայ Տեառն եղբօրն։ Եւ ընդ նմին հետեւակ ճառ սրբոյն Եփրեմի ասացեալ յաղագս ապաշխարութե՛ և որ օգտուիք ի սմանէ կարդալով կամ օրինակելով յիշեսջիք միով Հայր մերիւ զմատակարարողսն սորին և դուք իշեալ լինիք ՚ի Քի է ամէն։

Ի տպարանի Աստուածատուր Դպրի։

Բա

Ն. Դ. 1703

ՌՃԾԲ

Пуб… ная Библиот…